

Υπόθεση C-581/23

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

21 Σεπτεμβρίου 2023

Αιτούν δικαστήριο:

Hof van beroep te Antwerpen (Βέλγιο)

Ημερομηνία της διατάξεως του αιτούντος δικαστηρίου:

13 Σεπτεμβρίου 2023

Εκκαλούσα:

Beevers Kaas BV

Εφεσίβλητες:

Albert Heijn België NV

Koninklijke Ahold Delhaize NV

Albert Heijn BV

Ahold België BV

Παρεμβαίνουσα:

B.A. Coöperatieve Zuivelonderneming Cono

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Η κύρια δίκη αφορά έφεση κατά της αποφάσεως την οποία εξέδωσε στις 9 Ιουλίου 2021 ο Voorzitter van de ondernemingsrechtbank Antwerpen, afdeling Antwerpen (πρόεδρος του δικαστηρίου επιχειρήσεων της Αμβέρσας, τμήμα Αμβέρσας, Βέλγιο), δικάζοντας κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, και με την οποία απορρίφθηκε ως αβάσιμη η αγωγή της BeEVERS Kaas BV περί άρσης προσβολής και παράλειψής της στο μέλλον βάσει του άρθρου VI.104 του Wetboek van economisch recht van 28 februari 2013 (κώδικα οικονομικού δικαίου της 28ης Φεβρουαρίου 2013) λόγω φερόμενης συμμετοχής των εφεσιβλήτων ως τρίτων σε παράβαση συμβατικής υποχρέωσης.

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 267 ΣΛΕΕ σχετικά με την ερμηνεία του άρθρου 4, στοιχείο β', σημείο i, του κανονισμού (ΕΕ) 330/2010 της Επιτροπής, της 20ής Απριλίου 2010, για την εφαρμογή του άρθρου 101, παράγραφος 3, της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ορισμένες κατηγορίες κάθετων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών (στο εξής: κανονισμός 330/2010), στο οποίο προβλέπεται η προϋπόθεση της απαγόρευσης παράλληλων πωλήσεων. Με τα ερωτήματά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν η επίμαχη στην κύρια δίκη συμφωνία αποκλειστικής διανομής –τυπικό παράδειγμα κάθετης συμφωνίας κατά την έννοια του κανονισμού 330/2010– πληροί την προϋπόθεση της απαγόρευσης παράλληλων πωλήσεων η οποία υποχρεώνει τον προμηθευτή να προστατεύει τον αποκλειστικό διανομέα του από ενεργητικές πωλήσεις στην αποκλειστική περιοχή του τελευταίου πραγματοποιούμενες από όλους τους υπόλοιπους αγοραστές του προμηθευτή εντός του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου.

Προδικαστικά ερωτήματα

1) Μπορεί να θεωρηθεί ότι πληρούνται η προϋπόθεση της απαγόρευσης παράλληλων πωλήσεων βάσει του άρθρου 4, στοιχείο β', σημείο i, του κανονισμού (ΕΕ) 330/2010 της Επιτροπής, της 20ής Απριλίου 2010, για την εφαρμογή του άρθρου 101, παράγραφος 3, της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ορισμένες κατηγορίες κάθετων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών και, ως εκ τούτου, μπορεί ο προμηθευτής, ο οποίος πληροί τις λοιπές προϋποθέσεις του ως άνω κανονισμού, νομίμως να απαγορεύει ενεργητικές πωλήσεις ενός αγοραστή του σε γεωγραφική περιοχή παραχωρηθείσα κατ' αποκλειστικότητα σε έτερο εκ των αγοραστών του, όταν τούτο βασίζεται μόνο στη διαπίστωση ότι στη γεωγραφική περιοχή δεν πραγματοποιούνται ενεργητικές πωλήσεις από τους άλλους αγοραστές; Με άλλα λόγια: Μπορεί να θεωρηθεί ότι αποδεικνύεται επαρκώς η ύπαρξη συμφωνίας μεταξύ των εν λόγω άλλων αγοραστών και του προμηθευτή για απαγόρευση ενεργητικών πωλήσεων βάσει της διαπίστωσης και μόνον ότι οι άλλοι αγοραστές δεν πραγματοποιούν

ενεργητικές πωλήσεις στην κατ' αποκλειστικότητα παραχωρηθείσα γεωγραφική περιοχή;

2) Μπορεί να θεωρηθεί ότι πληρούται η προϋπόθεση της απαγόρευσης παράλληλων πωλήσεων βάσει του άρθρου 4, στοιχείο β', σημείο i, του κανονισμού (ΕΕ) 330/2010 της Επιτροπής, της 20ής Απριλίου 2010, για την εφαρμογή του άρθρου 101, παράγραφος 3, της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ορισμένες κατηγορίες κάθετων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών και, ως εκ τούτου, μπορεί ο προμηθευτής, ο οποίος πληροί τις λοιπές προϋποθέσεις του ως άνω κανονισμού, νομίμως να απαγορεύει ενεργητικές πωλήσεις ενός αγοραστή του σε γεωγραφική περιοχή παραχωρηθείσα κατ' αποκλειστικότητα σε έτερο εκ των αγοραστών του, όταν λαμβάνει τη συγκατάθεση των άλλων αγοραστών του μόνο εάν και εφόσον οι τελευταίοι ετοιμάζονται να πραγματοποιήσουν ενεργητικές πωλήσεις στην κατά τον ανωτέρω τρόπο κατ' αποκλειστικότητα παραχωρηθείσα γεωγραφική περιοχή; Η, αντιθέτως, ο προμηθευτής απαιτείται να έχει λάβει τέτοια συγκατάθεση από όλους τους αγοραστές του, ανεξαρτήτως αν αυτοί ετοιμάζονται να πραγματοποιήσουν ενεργητικές πωλήσεις στην κατ' αποκλειστικότητα παραχωρηθείσα γεωγραφική περιοχή;

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Άρθρο 101, παράγραφοι 1 και 3, ΣΛΕΕ

Κανονισμός (ΕΕ) 330/2010 της Επιτροπής, της 20ής Απριλίου 2010, για την εφαρμογή του άρθρου 101, παράγραφος 3, της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ορισμένες κατηγορίες κάθετων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών, άρθρο 4, στοιχείο β', σημείο i

Κανονισμός (ΕΕ) 2022/720 της Επιτροπής, της 10ης Μαΐου 2022, για την εφαρμογή του άρθρου 101, παράγραφος 3, της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ορισμένες κατηγορίες κάθετων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών, άρθρο 1, παράγραφος 1, στοιχείο η'

Κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής για τους κάθετους περιορισμούς (ΕΕ 2010, C 130, σ. 1, στο εξής: κατευθυντήριες γραμμές του 2010), σημείο 25, στοιχείο α' και σημείο 51

Κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής για τους κάθετους περιορισμούς (ΕΕ 2022, C 248, σ. 1), σημείο 122

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Wetboek van economisch recht van 28 februari 2013 (κώδικας οικονομικού δικαίου της 28ης Φεβρουαρίου 2013, στο εξής: WER), άρθρα VI.1 και VI.104

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της κύριας δίκης

- 1 Η εκκαλούσα, η Beever's Kaas BV, είναι αποκλειστικός διανομέας στο Βέλγιο του τυριού Beemster το οποίο προμηθεύεται από την παραγωγό Β.Α. Coöperatieve Zuivelonderneming Cono (στο εξής: Cono). Συγκεκριμένα, από την 1η Ιανουαρίου 1993 υφίσταται συμφωνία αποκλειστικής διανομής μεταξύ της εκκαλούσας και της Cono η οποία, στο άρθρο 1.3, προβλέπει ότι τα δικαιώματα αποκλειστικής διανομής της εκκαλούσας εκτείνονται σε όλες τις πωλήσεις τυριού Beemster σε αγοραστές εδρεύοντες στο Βέλγιο και στο Λουξεμβούργο (στο εξής: συμφωνία αποκλειστικής διανομής).
- 2 Οι εφεσίβλητες δραστηριοποιούνται στον κλάδο των πολυκαταστημάτων λιανικής πώλησης στο Βέλγιο και στις Κάτω Χώρες. Είναι αγοράστριες του τυριού Beemster που παρασκευάζεται από την Cono για τις αγορές εκτός Βελγίου και Λουξεμβούργου.
- 3 Κατά την άποψη της εκκαλούσας, η προβλεπόμενη στο άρθρο 4.1 της συμφωνίας αποκλειστικής διανομής υποχρέωση της Cono, κατά τη διάρκεια ισχύος της συμφωνίας, να μην προμηθεύει σε τρίτους, στο Βέλγιο ή στο Λουξεμβούργο, τυριά με το σήμα «τυρί Beemster» περιλαμβάνει απαγόρευση των ενεργητικών πωλήσεων, κάτι που αρνούνται οι εφεσίβλητες.
- 4 Η εκκαλούσα, θεωρεί ότι οι εφεσίβλητες παραβιάζουν τα χρηστά συναλλακτικά ήθη ασκώντας στο Βέλγιο δραστηριότητες οι οποίες έχουν ως άμεση ή έμμεση συνέπεια την προσβολή των περί αποκλειστικότητας δικαιωμάτων της τα οποία απορρέουν από τη συμφωνία αποκλειστικής διανομής, μολονότι γνώριζαν ότι η Cono δεσμευόταν από την ως άνω συμφωνία. Για τον λόγο αυτόν, άσκησε ενώπιον του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου αγωγή περί άρσης προσβολής και παράλειψής της στο μέλλον, βάσει του άρθρου VI.104 του WER, λόγω συμμετοχής τρίτων σε παράβαση συμβατικής υποχρέωσης, η οποία απορρίφθηκε με απόφαση εκδοθείσα στις 9 Ιουλίου 2021.
- 5 Στις 30 Αυγούστου 2021, η εκκαλούσα άσκησε έφεση ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου κατά της ανωτέρω αποφάσεως.
- 6 Στις 17 Δεκεμβρίου 2021, η Cono παρενέβη εκουσίως στην ανωτέρω δίκη.

Κυριότερα επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 7 Καταρχάς, οι εφεσίβλητες αμφισβητούν το περιεχόμενο και την εμβέλεια της συμφωνίας αποκλειστικής διανομής, υποστηρίζοντας συναφώς ότι η αυτή δεν υποχρεώνει την Cono να προστατεύει την εκκαλούσα από ενεργητικές πωλήσεις άλλων εμπόρων, με αποτέλεσμα να μην υφίσταται παράβαση συμβατικής υποχρέωσης στην οποία οι ίδιες θα μπορούσαν να έχουν συμμετοχή ως τρίτοι.

- 8 Η εκκαλούσα υποστηρίζει ότι από τα άρθρα 1.3 και 4.1 της συμφωνίας αποκλειστικής διανομής προκύπτει σαφώς ότι η Cono και η ίδια είχαν σκοπό την προστασία της εκκαλούσας ως αποκλειστικού διανομέα στο Βέλγιο και στο Λουξεμβούργο από ενεργητικές πωλήσεις της Cono ή άλλων εμπόρων. Επιπλέον, η εκκαλούσα ισχυρίζεται ότι, αφότου έμαθε για τον σχεδιασμό των εφεσιβλήτων να δραστηριοποιηθούν στο Βέλγιο στον κλάδο των πολυκαταστημάτων λιανικής πώλησης, επεσήμανε στην Cono, με επιστολή της 20ής Ιανουαρίου 2011, την υποχρέωσή της να επιβάλει στους άλλους πελάτες της, μεταξύ άλλων και στις εφεσίβλητες, την απαγόρευση να πραγματοποιούν στο Βέλγιο ή στο Λουξεμβούργο ενεργητικές πωλήσεις των προϊόντων που καλύπτονται από τη συμφωνία αποκλειστικής διανομής. Με επιστολή της 14ης Φεβρουαρίου 2011, η Cono ενημέρωσε τις εφεσίβλητες για την ύπαρξη της απαγόρευσης των ενεργητικών πωλήσεων και για την υποχρέωσή της να επιβάλει την εν λόγω απαγόρευση στους άλλους αγοραστές της. Τέλος, η εκκαλούσα ισχυρίζεται ότι, από ηλεκτρονικές επιστολές των εφεσιβλήτων προς την Cono, προκύπτει ότι αυτές αποδέχθηκαν την απαγόρευση μεταπώλησης.
- 9 Οι εφεσίβλητες υποστηρίζουν την άποψη ότι η συμφωνία αποκλειστικής διανομής δεν πληροί τις προϋποθέσεις του δικαίου του ανταγωνισμού για τη δικαιολόγηση της απαγόρευσης μεταπώλησης. Συναφώς, επικαλούνται το άρθρο 101, παράγραφοι 1 και 3, ΣΛΕΕ (σύμφωνα με το οποίο απαγορεύονται συμφωνίες που περιορίζουν τον ανταγωνισμό και αυτή η απαγόρευση δύναται να κηρυχθεί ανεφάρμοστη σε κάθε συμφωνία μεταξύ επιχειρήσεων η οποία συμβάλλει στη βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής των προϊόντων) και τον κανονισμό απαλλαγής κατά κατηγορία 330/2010, βάσει του οποίου δεν υπάρχει περιθώριο απαλλαγής για ορισμένους ιδιαίτερης σοβαρότητας περιορισμούς που αποτελούν αντικείμενο κάθετης συμφωνίας. Συνακόλουθα, δεν προβλέπεται απαλλαγή για τις διαλαμβανόμενες στο άρθρο 4, στοιχείο β', του ανωτέρω κανονισμού κάθετες συμφωνίες οι οποίες περιορίζουν άμεσα ή έμμεσα την περιοχή στην οποία, ή τους πελάτες στους οποίους, ένας αγοραστής που συμμετέχει στη συμφωνία δύναται να πωλεί τα αναφερόμενα στη σύμβαση αγαθά ή υπηρεσίες, εκτός εάν ο περιορισμός αυτός δεν περιορίζει τις πωλήσεις από τους πελάτες του αγοραστή (άρθρο 4, στοιχείο β', σημείο i). Από τα ανωτέρω οι εφεσίβλητες καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι ο περιορισμός ενεργών πωλήσεων πρέπει να πληροί τρεις σωρευτικές προϋποθέσεις, ήτοι, πρώτον, να έχει οριστεί από τον προμηθευτή αποκλειστικής διανομέας για συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή (ή συγκεκριμένη κατηγορία πελατών), δεύτερον, να μην περιορίζονται οι πωλήσεις των πελατών του εμπόρου στον οποίον έχει επιβληθεί ο περιορισμός των ενεργητικών πωλήσεων και, τρίτον, να προστατεύει ο προμηθευτής τον αποκλειστικό διανομέα από ενεργητικές πωλήσεις όλων των άλλων αγοραστών του προμηθευτή εντός του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου οι οποίες διενεργούνται εντός της γεωγραφικής περιοχής του (ή προς την κατηγορία των πελατών του) – η καλούμενη προϋπόθεση της απαγόρευσης παράλληλων πωλήσεων. Οι εφεσίβλητες ισχυρίζονται ότι η συμφωνία αποκλειστικής διανομής δεν πληροί την ως άνω τελευταία προϋπόθεση.

- 10 Σύμφωνα με την εκκαλούσα, το άρθρο 4, στοιχείο β', σημείο i, του κανονισμού 330/2010 δεν προβλέπει προϋπόθεση απαγόρευσης παράλληλων πωλήσεων. Η εκκαλούσα αμφισβητεί ότι η εξαίρεση ως προς τον ιδιαίτερης σοβαρότητας περιορισμό τυγχάνει εφαρμογής μόνον όταν πληρούνται οι τρεις ανωτέρω προϋποθέσεις. Για τον λόγο αυτόν, υποστηρίζει ότι η προστασία από ενεργητικές πωλήσεις στην κατ' αποκλειστικότητα παραχωρηθείσα γεωγραφική περιοχή της, η οποία διατυπώνεται στη συμφωνία αποκλειστικής διανομής και πρέπει να εξασφαλίζεται από την Cono, εμπίπτει στην εξαίρεση του άρθρου 4, στοιχείο β', σημείο i, του κανονισμού 330/2010 και συνιστά θεμιτό περιορισμό του ανταγωνισμού.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της απόφασης περί παραπομπής

- 11 Το αιτούν δικαστήριο, με παρεμπίπτουσα απόφασή του εκδοθείσα στις 27 Απριλίου 2022, αποφάνθηκε υπέρ της εκκαλούσας όσον αφορά το επίμαχο ζήτημα για το περιεχόμενο και την εμβέλεια της συμφωνίας αποκλειστικής διανομής. Κατά τα λοιπά, ανέστειλε τη συζήτηση της υπόθεσης, προκειμένου να ζητήσει από τη Belgische Mededingingsautoriteit (βελγική αρχή ανταγωνισμού, στο εξής: BMA) να χορηγήσει έγγραφη γνωμοδότηση για το ζήτημα εάν η συμφωνία αποκλειστικής διανομής συνάδει με το δίκαιο του ανταγωνισμού.
- 12 Κατά την άποψη της BMA, πρέπει να πληρούνται η προϋπόθεση της απαγόρευσης παράλληλων πωλήσεων για να είναι δυνατός ο νόμιμος περιορισμός ενεργητικών πωλήσεων. Ειδικότερα, αυτή η προϋπόθεση πρέπει να ερμηνευθεί υπό το φως του όρου «συμφωνία» κατά την έννοια των κανόνων ανταγωνισμού, ιδίως του άρθρου 101 ΣΛΕΕ και του άρθρου IV.1 του WER, όπερ σημαίνει ότι η κοινή βούληση και η ύπαρξη ρητής ή σιωπηρής συναίνεσης των εμπόρων, όσον αφορά τις υποδείξεις του προμηθευτή, μπορούν να συναχθούν από τη συμπεριφορά των μερών (πραγματική συμμόρφωση).
- 13 Το αιτούν δικαστήριο διαπιστώνει ότι η εκκαλούσα έχει αποδείξει ότι οι εφεσίβλητες, τουλάχιστον σιωπηρά, συναίνεσαν στην απαγόρευση των ενεργητικών πωλήσεων, αλλά δεν έχει αποδειχθεί ότι όλοι οι υπόλοιποι μεταπωλητές δήλωσαν ρητώς ότι συμφωνούν με την ως άνω απαγόρευση. Ταυτόχρονα, στο πλαίσιο αυτό πρέπει να επισημανθεί ότι από τον κανονισμό 330/2010 και από τις κατευθυντήριες γραμμές του 2010 δεν προκύπτει ούτε με ποιον τρόπο οφείλει ο προμηθευτής να γνωστοποιήσει στους άλλους αγοραστές του την απαγόρευση των ενεργητικών πωλήσεων, ούτε με ποιον τρόπο πρέπει οι εν λόγω αγοραστές να δηλώσουν τη συγκατάθεσή τους στην απαγόρευση.
- 14 Κατά την άποψη της BMA, το αιτούν δικαστήριο μπορεί να συναγάγει τη σιωπηρή συναίνεση των άλλων μεταπωλητών στην απαγόρευση των ενεργών πωλήσεων και μόνο από το γεγονός ότι ουδείς εκ των ως άνω μεταπωλητών πραγματοποιεί στο Βέλγιο πωλήσεις προϊόντων τυριού Beemster που παράγονται από την Cono. Συναφώς, οι εφεσίβλητες διατυπώνουν διαφορετική άποψη και υποστηρίζουν ότι σιωπηρή συναίνεση υφίσταται μόνον εάν αποδειχθεί ότι η

στρατηγική της Cono να μην επιτρέπονται στο Βέλγιο ενεργητικές πωλήσεις των παραγόμενων στις Κάτω Χώρες προϊόντων τυριού Beemster είχε, κατά τον χρόνο παραχώρησης του δικαιώματος αποκλειστικής διανομής στην εκκαλούσα, γνωστοποιηθεί σε όλους τους άλλους εξουσιοδοτημένους κατά το ίδιο χρονικό διάστημα μεταπωλητές και ότι είχε απαιτηθεί από όλους να συμμορφωθούν.

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ